ڕۆمانی میدیا وەک یەکەم ڕۆمانی عیرفانی خۆماڵی خۆی دەنووسێتەوە … دڵشاد کاوانی

ڕۆمانی میدیای یەکێکە لە ڕۆمانە نایابەکانی ساڵی دووهەزار و بیست، وەک ڕۆمانێکی عیرفانی بۆ یەکەم جار خۆی دەخزێنێتە نێو کتێبخانە و ئەدەبیاتی ڕۆمانی کوردی، کە نووسەری ئەو ڕۆمانە ڕۆمانووس هۆشەنگ شێخ محەمەدە دوای دوو ڕۆمانی تری نووسەر، میدیا دێتە نێو جیهانی نووسینی ڕۆمانووس و بە خوێنەرانی کوردی ئاشنا دەبێت.

ئەوەی ئەو ڕۆمانە لەوانەی پێشووتری و تەواوی ڕۆمانەکانی تر جیا دەکاتەوە، زمان، تەکنیک، ناوەڕۆکی فەلسەفی عیرفانی ڕۆژهەڵاتیانەی هەیە، کە پێشووتر لە ئەدەبیاتی کوردیدا عیرفان تەنیا لە ژانرەکانی شعر و پەخشان و لێکۆڵینەوە دەبینرا. وەلێ هۆشەنگی شێخ محەمەد پایەیەکی تری ئەدەبی عیرفانی بە نووسینی ڕۆمانی کوردی دامەزراند.

زۆر جار بە هۆی هەندێ خوێنەری قیچکەتەنگ لە تێگەیشتنی هزری ڕەخنەیی ناچار دەبین ئەوە ڕوون بکەینەوە، کاتێ هەر دەقێکی ئەدەبی دەکەوێتە بەرچاوی ڕەخنەیی لێکۆڵەر و ڕەخنەگران، ئەمە باشی و جوانی دەقەکە دەگەیەنێ کە خۆی دەرگای ڕەخنە بەسەر خۆیدا واڵا دەکاتەوە، هەرگیز مانای لاوازی و کورتهێنانی دەق نییە، لەم سۆنگەیەوە من بە چاوێکی ڕەخنەیی لە میدیا دەڕوانم و سەرنجەکانم دەخەمە ڕوو.

بۆ ئەوەی لە فەلسەفەی نووسینی ڕۆمانی میدیا تێبگەین دەبێ سەرەتا خوێنەر هەرسێ کتێبی چاپکراوی نووسەر، (١. کتێبی حیکمەتی ئیشراق. ٢. خوێندنەوەی کتێبی حیکمەتی ئیشراق. ٣.فریشتەی سوور) بخوێنیتەوە، ئینجا لە کۆد و رەمزەکانی ناو ڕۆمانەکە حاڵی دەبێت، هەروەک نووسەر خۆشی لە لا (٥٤) و (٥٨) و (٥٩) و ڕاستەخۆ باسی کتێبەکان دەکات و لە لا (٦٠) بەتەواوی دەچێتە سەر تیۆرییەکانی سۆهرەوردی و دەگەڕێتەوە بۆ دەقی ئیشراق. چونکە ئاسان نییە بتوانین بێ گەڕانەوە بۆ ژێدەر و چاڤکانی پێشوو، بە ڕوونی لە پاشخانی فەلسەفی عیرفانی سوهرەوەردی کە چەندین سەدەیە بۆوەتە جێگای مشتومڕ و لێکدانەوەی جیاواز، سەرەدەری بکەین. هەرچەندە لە زۆربەی ڕووداوەکانی ناو ڕۆمانەکە نووسەر ترسی ئەوەی لێ نیشتووە،

بەیە تاراددەیەکی باش ئاسانکاری و ڕاڤەی بۆ کردووە، بۆ ئەوەی خوێنەر تووشی هەدمەی تێنەگەیشتن نەبێ و چێژی ڕۆمانەکەی لێ کیس نەچێ. بەڵام بە دیدگای من ئەمەشیان هەردوو لایەنی ئەرێنی و نەرێنی هەیە، چونکە بەرچاوڕوونی گەلێ جار تەمبەڵی بە گەڕان بە دوای دۆزینەوەی مەبەستەکان لای خوێنەر دروست دەکات.

ناوی میدیا

هەڵبژاردنی ناونیشانی میدیا بۆ ڕۆمانەکە، مەبەستی نووسەر گەڕانەوەی عیرفانە بۆ جوگرافیایی میسۆپۆتامیا و جارێکی تر بۆ کوردیکردنەوەی تەسەوف و عیرفانە. لە پاڵ ئەوەشدا ناوی کارەکتەری دەخوازەکەی مانی پاڵەوانی سەرەکی ناو ڕۆمانەکەیە، بەڵام بەلای منەوە بۆ ئەو ڕۆمانە فەلسەفی و عیرفانییە، ناوێکی لاوازە و دەبوایە ناوێکی عیرفانی و ئەدەبی لێ بنابوایە زیاتر لە خزمەتی ڕۆمانەکە دا دەبوو.

زمان لە میدیا

سەرباری ئەوەی ڕۆمانەکە پڕە لە وشە و تێکستی فکری و فەلسەفی کە بەزمانێکی ئەدەبی بەرز نووسراوەتەوە، ڕۆمانووس زمانی کوردی پاراوە و شارازەییەکی زۆری لە زماندا هەیە، بەڵام ڕۆمانەکەی پڕە لە وشە و زاراوەی عەرەبی ڕووت، هەرچەندە ڕۆمانەکە عیرفانییە و زمانی عیرفانیش زمانێکی ئیسلامییە و عەرەبی بەسەریەوە زاڵە، بەیە نووسەری ناچار کردووە پەنا بۆ چەمک و زاراوەی عەرەبی بەرێت، لە گەڵ ئەوەشدا زێدەتر لە پێویستی پەنای بۆ بەکار بردنی وشەی عەرەبی بردووە کە بۆ بینینی من ناپێوست بوون هەر بۆ زانین، لا (٢٠) دەنووسێ "پیرۆز و موقەدەس" لێرە موقەدەس هەر پیرۆزییە و جگە لە درێژکردنەوە، هیچ جوانییەکی بەدەق نەداوە. یاخود لە لا (٢١) "ئیقلیمی هەشتەم" دەکرا و ڕێکتر دەبوو بنووسێ هەرێمی هەشتەم، دەیان و بگرە سەدان وشەی تری هاوشێوەی ئەوانە. لێرە من ئەوەی گەرەکمە بۆ وردی لەسەری بوەستم کاریگەری زمانی فارسی و بەکارهێنانی وشەی فارسی وەک خۆی لە ڕۆمانی کوردی بە ڕەوا نابینم، وەک هەردوو وشەی گوڵە محمدی بەکارهێناوە کە گوڵ محمدی فارسییە و بە کوردی دەبێتە گوڵە هەرە، هەرچەندە نووسەر بە ئەنقەست بۆ ئاماژەکردن بە ناوی پێغەمبەری ئیسلامی بەکارهێناوە و ئەمەیان جوانە، بەڵام لە شوێنی تریش چەند بارە دەبێتەوە. هەروەها لە لا (٣٦) لە هەموو ڕۆمانەکەدا نووسەر وشەی بەرابەری فارسی بە بەرامبەری کوردی بەکار بردووە. خۆمان دەزانین کورد و فارس پلکزان لە زمان، بەیە گرنگە (م)ی کوردی نەپەڕێ.

هەرچەند ڕۆمانەکە خاڵی نییە لە وشەی ڕەسەن و جوان. زۆر وشە و زاراوەی شیرین و نەزانراوە لای خوێنەر لە نێویان هەردوو وشەی چەواژوو لا (۱۲۹) بۆ زیادکردن و باڵگرتنی گەنم و لا (۱۳۱) دەمەزەردە بۆ کوتانەوەی ئاسنی سوورکراوەی نێو کورە بەکاری هێناوە. بۆیە نووسەر توانیویەتی گەمەیەکی زۆر جوان بە وشە و زاراوە و واتاکان بکات، بەڵام لە هەندێ شوێن کورت دێنی وەک لە لا (۱۲۳) دەنووسێ “بانی خانووەکە هەمووی داررێژ کرابوو، سەرەوەشی خۆڵڕێژ بوو” ئەم ڕستەیە دوور درێژە بە یەک وشەی کوردی تەواو دەبوو کە بنووسێ “خەرەبان بوو” یان لە هەندێ شوێن وشە دەسوێنێ وک ئۆتۆمبێل دەکات بە “تەمبێل” هەرچەندە ئەمەش بیانییە و خوازراوە، وەلێ لە کوردیدا وەک خۆی بەکاردێ یان دەگوترێ ترومبێل، بەمەش ئەم داتاشینە لە هەردوو زمان دووری دەخاتەوە. (ئۆتۆمۆبێل) هەرچەندە ئەسڵی ناوەکە بیانییە و بۆیە بە زۆر شێوە گۆ دەکرێت، دەکرێ بڵێین هەموو شێوەکان راستن، چونکە کۆدەنگی لەسەر نییە، بەڵام من لە نووسین دا لادانی بە باش نازانم.

گێڕانەوە لە میدیا

تەکنیک و گێڕانەوە لە ڕۆمانی میدیادا دەتوانین بڵێین ڕێچکەیەکی تایبەتی و زۆر دەگمەنی گێڕانەوە لای نووسەر پەیڕەو کراوە، ئەمەش رۆڵێکی باڵای هەیە لە جوانکردنی میدیادا، کە لە سێ بەشی سەرەکی و هەشتاو سێ بەشی لاوەکی پێکهاتووە. سەرەتا نووسەر لە ڕێگای عەبدولعەزیز دەبێتە گێڕەوەی هەمووشتزان و بە باسی تەکیە و خانەقا و کۆڕی زکری تەسوفی دەکەوێتە گێڕانەوە. لە بەشی ژمارە (۲) یەکڕاست مێشکی خوێنەر بە کوتکەکی سەرپان دەکوتێتەوە و دەنووسێ” دەیزانی هیچ دادی نادات، بۆیە بە چەقۆکە هەلکە گوونی ڕاستەی خۆی بڕیەوە! لە تاو ئازاری جەستەی هاواری کرد و بە خۆی وت: (ئەی خەسیوی ناپاک هەقەمست بێت!) بەم تەکست و بەشە کورتە گێڕانەوەی دەگاتە ترۆپکی تەسەوفی و توانەوەی خود لە عیرفان و نووسەر گەرەکییەتی باسی چیڕۆکی رابیعەی عەدەویی و حەسەنی بەسڕی و لە نموونەی نەی و مانی دووبارە بکاتەوە، لە تەکنیکیشدا پرسیارێک بۆ خوێنەر دروست دەکات، کە وەڵامەکەی لە لا (٦٠) و بەشی (٥٩) زۆر بە جوانی گرێچنی ئەم ڕووداوە دەکاتەوە کە کێ هەلکەی گونی بڕی و بۆچی بڕیوەتی.

کۆی گێڕانەوەکانی لەیەک ئاست یەک زمان و شوێن و کات و گێڕەوە ناوەستێ، بەڵکو لە گەڵێ بەشەکان گێڕەوە و بەگێڕەوەکان دەگۆڕێن. نمونە لە بەشی (۱) تا بەشی (۳) و لە یەک لاپەڕە گێڕەوە لە ئازیز

دەبێتە مـــانی و لە زۆربەی بەشەکـــان تەنــــانەت بە یەک ڕســـتە گێڕەوەرەکان لە یەکێک بۆ یەکێکی تر دەستاودەست دەکرێ، ئەمەش تەکنیکێکـی تـا ڕادەیەک بە هێـزە. وەلێ لە بەشـی (٣) گێڕانـەوەی وردەکاری شەوی بووک و پەیوەندی زاوایەتی و ژن و مێردایەتی دایکی مانی و مەلا عبداللە ی باوکی کە بۆ ئازیزی هاوڕێ گێڕاوەتەوە، دوو کەماسی دەبینرێ یەکەم وەک خۆی لە سەر زاری ئازیز دەڵێ کە دایکی مانی کەسێکی شەرمنە و دەنووسێ " من دەمزانی دایکی مانی، حورمەت و حەیای هەموو مەلاژنانی هەڵگرتووە، لە ڕووی نایێت قسە لەم بابەتە بکات…) پرسیارەکە ئەوەیە مانی ئەم زانیاریـیانەی لە کێ وەرگرتووە؟ خۆ ناشێ باوکی خۆی بۆی گێڕابێتەوە کە لە شەوی زاوایەتی چۆن لەگەڵ دایکـی دا گوزەرانـدوویەتی، هەر بۆیەشە سـەرچاوەی زانیاریـیەکـانی مانی بە نادیاری ماوەتەوە، خاڵی دووەم لە خوارەوە دەخەمەڕوو.

ناوەڕۆک و فۆڕمی میدیا

ڕۆمانی میدیا ناوەڕۆکێکی هزری بە هێز و لێوانلێو لە مەعریفە و وروژاندنی تێزە فەلسەفی و عیرفانی و باڵا بوونی مر□قد□ستی و هیومانزمییە، تاکە مانەوە لەو ڕۆمانە عیشقە کە عاشقبوون بە مر□ق و خودا و هونەر و حەز و خۆشەویستی ژیان، دەبێتە ناوەڕۆکێک زاڵ دەبێ بەسەر دابڕان و ڕق، دووری و جیاوازی کارەکتەرەکان. هەروەک لە بەشی (١٠) ڕۆمانووس زۆر فەلسەفییانە دەچێتە نێو فۆرم کە لە لا (١٠) ئێـــژێ " لە ڕاستــیدا دڵـــانی کـــوێر، وەک ئەو فتیلانەن، کە لە جیــاتی رۆن بە ئــاو تەڕکــراون. هەرچەـنـد هەوڵ بـدەیت ئەم فتیلانە داگیرسێنی هەرگیز داناگیرسێن" چەندین تێکست و دەقی جیاوازی لەم جۆرە دەکەونە پێش چاو. یان لە لا (١٤٩) سەبارەت بە ڕەنگی چاوی مانی کە چاوێکی شینە و چاوێکی زەردە زۆر جوان دەنووسێ “خوا بەو دوو چاوەوە بۆ تۆی ئەفراندووە؟ بۆ ئەوەی نیوەی جیهان بسووتێنیت و نیوەکەی تریشی بکوژێنیتەوە! سەرئەنجام نە ئاگرەکە دەتوانێت هەموو جیهان بسووتێنیت و نە ئاوەکەش دەتوانێت هەموو جیهان بکوژێنیتەوە" لێرەدا نووسەر گەرەکییەتی پێمان بیژێ ئەوە هەر مرۆڤە دەتوانێ ژیان بکات بە بەهەشت و بشیکات بە دۆزەخ، واتە بەختەوەری ئایندەش هەر ل□ دەست و چاو و بینینی ئێمەدایە، کە هەردوو دونیا و دوارۆژ هاوتا دەکات بە بینینی خودی مر□ق.

لە پاڵ ئەوەش لە ناوەڕۆکیشدا لە هەندێ شوێن و هەندێ وشە و ڕستە سرک دەبێ و بە لووسی لەدەستی نووسەر دەردەچن و بەسەریدا تێپەر دەبێ، وەک لە لا (١٠) دەنووسێ " لەوێ وەک تۆمەتبارێک و تاوانبارێک بپاڕێتەوە، تا مەعشوقەکەی ئاوڕێکی لێبداتو□ و میهرێکی لە گەڵدا

بنوێنێت" لێرە و لەم گفتوگۆیەی سۆفییەک لەگەڵ دەردەدڵی بە خودای خۆی دەردەخات خۆ بەتاوانبار زانین زۆر ئاسایی و ئەو پەڕەی گەیشتنە بە تەسەوف و خۆنەویستی. بەڵام بە وشەی تۆمەتبار لای خوا نووسەر دەکەوێتە هەڵەیەکی هزری عیرفانی چونکە، تۆمەت گەتەیە، بەسەر دابڕینە، هەروەک پێوەرە یاساییە باوەکەی کە هەیە دەڵێ: تۆمەتبار تاوانبار نییە، تا تاوانەکەی بەسەردا ساغ نەبێتەوە. بەمەش هەموو خودێک بەوە دەزانێ کە چ گوناهێک دەکات و هیچ شاراوەییەک لای دادگای خودای نییە، کە بەندەکەی پێی وابێ تۆمەتبار کراوە بە کارێک کە خودا پێی نەزانێ. بەم جۆرە بە هەردوو ڕووی دوو پێوەری گشتی هەیە لە ڕاستی خوادا پاک و ناپاک، باش و خراپ، زانا و نەزان، ئاگایی و بێ ئاگایی، ڕۆناکایی و تاریکی، بۆیە چەمکی سێهەم لە عیرفاندا نییە.

هەروەها لە لا (٢٠) “... تۆفانی گەواڵە هەورێکی بەهاری دادەبارێتە سەر درەختێکی سەوزی تەڕی تەنو" لێرە درەختێکی سەوز نیشانەی تەڕ ئاوییە نەوەک بە ئاوی، چجای ئەوەی کە دەڵێ تەڕی تەنو ئەمە هەرگیز یەک ناگرێتەوە، گەر تەڕ بە واتە ئاوی لە بن کراوە ئەی چۆن تەنوە! باشتر دەبوو لێرە نازاوی بە درەختەکە بەکارهێنابوایە کە بە تەواوی مەبەستی نووسەر بەدەستەوە دەدات، یان ئەوەتە تەنیا تەنوەکەی لابدا بوایە گرفتەکەی چارە دەبوو.

لەلایەکی دیکە لە لا (٣٨) دەنووسێ “سەرزەمینی خواوەندەکان” پەرستەوەکان سەرزەمینیان نییە، ئاسمانیان هەیە، بەڵکو پەرەستشکارانی خواوەندەکان لەسەر زەمین دان، لە هەموو ئایینەکان و تەنانەت بتپەرستەکانی قورەیش کە بتیان دروست دەکرد، بۆ ئەوەی لە خوای ئاسمان نزیکیان بکاتەوە، نەوەک ئەوان خودای سەر زەوی بن، نە خواکانی هونەری یۆنانیش لە ئەفسانەی یۆنانی لە ئاسمانی ئۆلۆپیک بوون نەوەک زەوی.
کەچی لە لا (٤٢) کاتێ لەسەر زاری ئازیز باسی خەون گێڕانەوەی خەونێکی مەلا عبدالڵەی باوکی کە بە مانی کوڕەکەی خۆیەوە بینیویەتی بە شێخ محمدی باوکی ئازیزی گێڕاوەتەوە، هەر لەسەر زاری شێخ محمد کە بە ئازیزی دەگێڕێتەوە دەڵێ " مەلا محمد تائێرە قسەی کرد، و چاوی پڕی ئاو بوو. جارێکی دی باسی ئەو خەونەی نەکردەوە" ئەمە شێخ محمدە و باسی خەونی مەلا عبدالڵە دەکات، کەچی ناوی مەلا عبدالڵە دەبێ بە مەلا محمد واتە هەمان شێخ محمد بۆوەتە مەلا محمد لە بڕی ئەوەی بنووسرێ مەلا عبداڵلە.

لە لایەکی ترەوە لە لا (٧٥) دا ئەمە خراوەتە ڕوو " نوور بۆ ئەوانە

دادەبەزێت، کە دەمرن ناچنە گۆڕەوە" ئەمە دیدگایەکی گشتییە، کە هەموو مردووێک دەچێتە گۆڕەوە وە جا گەر ئەو کەسە ئەولیا بێت، یان دووڕوو و گاور، چونکە جەستە بۆ گۆڕە و ڕۆح بۆ فڕین، ئاسایی بوو کە بڵێ نوور بۆ ئەو کەسانە دادەبەزێ، کە بەجەستە دەمرن و ڕۆحیان ناچێتە گۆڕەوە. هەرچەندە ئەمە لە تێگەیشتنی دەقێکی سورەوەردی هاتووە، هەروەها تێگەیشتنی هایدێگەر بۆ مردن و دوای مردن و پەڕینەوە و بۆ دوای مردن، کە چەمکێکی زۆر قووڵی فەلسەفی و سۆفیگەرییە. لێرەدا خودی مر□ق، ئ□و رەوانەیە کە لەجەستەدا غەریبە و بە مردنی ئازاد دەبێت و ئەم دونیایە، وەک ئاسۆیەکی ئەخلاقی، بەجێدێڵێت و لە گۆڕدا، جیهانی ماددی ئاسێ نا بێت، بەڵکو دەرباز دەبێتە جیهانی بەرزەک. هەروەها پێوەندی بە فکرەی دۆنادۆنیی بوودیش هەیە، کە دوای مردنی جەستە، رەوان دەچێتە لەشی گیانەوەرێک یان شتێکی دیکەوە و ناچێتە گۆڕەوە، بەڵام بە گشتی گۆڕ ماڵی جەستەی مردووە.

هەم دیسان لە لا (٩٦) لەسەر زاری مامۆستا یونس بە مانی دەڵێ "بۆیە منیش وەک دایکت دەڵێم، پێویستە تۆ لەگەڵ میدیا شوو بکەیت!" شووکردن بۆ ئافرەتە نەوەک پیاو، لە کوردیدا بە هیچ پیاوێک ناڵێن بڕۆ شوو بکە، بەڵکو پێی دەڵێن ژن بێنە و بە ژنیش ئێژن شووبکە، کە ئەم شووەی زیاتر لە چوار جار بۆ مانی بەکاری هێناوە کە پیاوە. لێرەش نووسەر بە ئەنقەست شێوەزارێکی کرمانجی باکووری هەڵبژاردووە، کە شوو بۆ پیاویش بەکاردێنن، کە مەبەستییەتی کە شووکردن وشەیەکی کوردییەکی کۆنە و زیندوو بکرێتەوە، بەڵام نا بێ نووسەر ئەمەی لە بیر بچێ کە نووسەر بۆ خوێنەری کوردی سۆرانی دەنووسێ.
لە کۆتاییدا نیازمەندم ئەم□ ب□□□م وەک ئەلبێر کامۆ لە کتێبی بیرەوەرییەکانیدا دەڵێ "گەر بتەوێ ببیتە فەیلەسوف ئەوە بڕۆ ڕۆمانێک بنووسە" هەر بۆیە منیش دەڵێم نووسینی ڕۆمان ژانرێکی هێندە سەخت و قورسە، زۆر جار نووسەر تائاستی شێتبوون لەگەڵ جیهانی خەیاڵی خۆیدا دەبات.
سەرباری ئەوەی دەستبردن بۆ نووسینی ڕۆمانێکی فەلسەفی، فکری، عیرفانی کارێکی ئاسان نییە، بەڵام دان بەوە دادەنێم لەگەڵ بوونی هەندێ تێبینی و سەرنج، بەڵام هۆشەنگ شێخ محەمەد لە نووسینەوەی میدیا دا زۆر سەرکەوتوو بووە.

دڵشاد کاوانی

خوێند نەوەێك بۆكتێبی(گەیشتن بەڕووبەری شیعر)ی هاورێی خۆشەویستم (ناڵە حەسەن)

نووسینی: ڕۆستەم عەزیز

دەمەوێت دەست خۆشی ل□ قەڵەم و ماندووبوونی مامۆستا (ناڵە حەسەن) بەرزبنرخێنم، ك□ توانیویەتی حاڵەتەكان بەشێوازێكی زانستییانە بگەێنێتە خوێنەر، كەسەد دەرسەد هەموو ئەوحاڵەتانەی ل□ بونیادی فكریی مرۆڤدا بەرجەستە دەبێت هەمیشە خەیاڵی مرۆڤ بەودەقە جوانانەوە دەباتەوە بۆ بەردەم بوونیادی نمابوونی ئەفراندن، لەزاتی ئەوئینسانەدا كەڕاستیوخۆ ئەودەنگانە لەزەمەنێكدا یادەوەری و مێژوویەكیان بۆ خۆیان خوڵقاندووە، هەربۆیە حەزدەكەم ل□ ناو شیعری جوان و مۆدێرنی پەتیدا بژیم، و مانایەك بەژیان و دادپەروەری بدەم، دەمەوێ لەڕێگای شیعرەوە ئاڵۆزی و سەختییەكانی ژیان بەتاڵ بكەمەوە ،ژیان بهێنمە ناو زمان و نوسین،مامۆستا
(ناڵە حەسەن) لەلێكۆلینەوەێكدا ل□ بارەی ئەزموونی شیعری مامۆستا
(فەرید زامدار)دا لەكتێبی (گەیشتن بەڕووبەری شیعر)دا
حەقیقەتی ژیان و شیعری مامۆستا (فەرید زامدار)ی وێنە كردوە ،،ڕوونتر بڵێم ئیشكردن لەسەر زمان و دەق و كردنەوەی كۆدو هێماكان بەجوانی بەرجەستە كردوە،
بابین چەند دەقێك ل□ ئەزموونی شیعری مامۆستا (فەرید زامدار) وەرگرین
لەشیعری(زەماوەندی كۆچ وبرین) بەڕوونی تەعبیر لەمبارە دەروونییە و لەم سەفەری گەڕان بە دوای گەیشتن بەم شوناسەدا دەكات و دەڵێت…

وەك عەشق و وەك شیعر ژیام
وەكو دەوارنشینێكی شەیدا و گەڕۆك
بەدوای خاك و نیشتیمانێ
بەدوای ناسینی خۆمدا گەڕام…!

(فەرید زامدار)ی شاعیر لەوە تێدەگات،شیعر نووسین چ ژانێكی گەورەو

چ عەشقێکی گەورەو چ خەونێکی گەورەیە،زمانی شیعریش چ هێزێکی سیحری هەیە و داهێنان و نوێگەریش پێویستییان بە چ هەوڵ و ماندوبوونێك هەیە.

قەسیدەی (ئەسپ و ترس)
ئەم قەسیدەیە یەکێکە ل□ قەسیدە ناوازەکانی ئەم کتێبەی، پڕێتی لەگەمەی زمانەوانی،زمانێکی چڕ،وشەکان مانا و دیوی ڕەنگاوڕەنگیان هەیە،
هەرجارەی گەمە لەگەڵ دیوێك یان ڕەنگێکی وشەدا دەکات، ڕستەسازییەکان
زێتر بۆ نەخشاندنی جوانکارییە نەك/بۆ داڕشتنی مانا و بیرۆکەیەکی دیاریکراو،هەروەها (گومان) یش لەم دەقەدا گۆشەێکە لە گۆش□ □وناکەکان، ئەم د□ق□ لە ڕووی شیعرییەت و زمان و پێکهاتەی شیعرەوە
تۆکمەیەو شیعرێکە دەتوانین بڵێن لەسەرەتاوە تاکۆتایی شیلەی شیعری ل□□د□□ژێ، لەسەرەتای شیعرەکە ل□ باری دەروونییەوە ڕۆحێکی نائارامە،لەهەوڵداندایە بۆ گەیشتن بە کەنارێکی ئارام،یان گەیشتن بەوڕەهاییی□ی ک□مان□ك بە ژیان و بوونی بدات،لەم بارەوە دەڵێ

هەندێ جار ژیان ل□ بەرچاوت
ئەوەندە بچووك دەبێتەوە
بۆ ڕوانینت دادێیتەوە و دێتە ژێر پێت
گۆڕێکی نوێ و گۆڕێکی بزر
لەژیانی بن پێیەکانتدا
سەری جنۆکەیێکی شێت دەگوازنەوە
کێوێکی ئاگرینی نوێ لە دۆزەخدا دەڕوخێت و
کێوێکی کۆن لە بەهەشتا دادەگیرسێ…!

نائارامييە دەروونیەکەی لەوەدایە،لەنێو ڕووبەرە هاوودژەکان گەمەدەکات، بەومانايەی، نەلێرە دەتوانێ بمێنێتەوە، ن□ بە ئەوێندەریش دەگات
(ئێرە و ئەوێ) دەکرێ دنیای کۆن و نوێ بێت،(کێوێکن نوێ لە دۆزەخ دەڕووخێ، کێوێکی کۆن لە بەهەشت دادەگیرسێ..)یان دەڵێ / دەنگێکی نوێ بەرەنگاری ئاوازە کۆنەکانی گوێت دەبێتەوە..!

هەموو ڕۆژێ
پارچەیەك لە دڵما دەمرێ
هەموو ڕۆژێ بەشێك لەلەشما دەکووژرێ

هەموو ڕۆژێ ل□ تێك لەزمانم دەخنكێ
...... تا دەگاتە،
هەموو ڕۆژێ
چەقۆێەك لە گيانما دەڕوێ و
شۆڕشى ناوچەێكى نوێ
لە بەشێكى بيركردنەوەم دادەمركێ

شاعير لەم شيعرەيدا/ چاوى بڕيوەتە بەهەشێك كەبۆ ئەو كەنارى ئارامييە، دواى هەموو سووتان وخنكان و مردنێك ئيتر بژيێتەوە و بەبينينى خۆرەتاوێكى نوێ شوێن برين و چەقۆكانى بيرچێتەوە،ڕووناكى شۆڕشێكى نوێ يان دوونيايـەكى نوێ لە خەياڵ و خەون و بيركردنەوەكانێ هێمن و دامركێتەوە .بۆ ئەم مەبەستەش سوارى پشتى ئەسپێك دەبێ، بەناو تاريكى ڕەت دەبێت و ڕێگا هاتونەهاتەكانى ترس د□ب□ت.. شاعير تامەزرۆى ڕۆيشتنە بەم ڕێگايـە تا بگات بەم دنيايـەى كە لەمێشكى خۆى وێنەى كێشاوە، شاعير دەڵێت،

لەخوارووى ناوچەكانى خۆكوشتنى مندا مەڕۆن و
لەبن مينا شكاوەكانى سەرووى سەرخانى كيسەڵ
هەتك بەڕوانينەكانى
ئاسك بكەن
لەگەڵ كيسەڵ
درەنگ بەخۆتان ڕادەگەن
لەگەڵ ئاسك
زووتر دەگەن..!

شاعير مەبەستييەتى ئەگەر بەو كەنارى ئاراميەش نەگات،يان بەئامانج وخەونە گەورەكانى نەگات، هەرچ نەبێت با كارێكى وابكات لێيان نزيكبێتەوە، بۆيە شاعيردەڵێ..

كرۆشتنى بەردێكى تاڵ
شيرينترە لە خواردنەوەى
شەپۆڵە ئاسۆييەكانى چاوى مەحاڵ...!

بەڵام شاعير هەر دەست لە ئومێدەكانى بەرنادات،دەبێ ڕۆژێك بەو خەونە ڕەنگاوڕەنگە بەهارييە بگات و دەڵێ/ تەپوتۆزە دوورەكانى جوانە ئەسپێك دێتە بەر گوێم ...!يان دەڵێ

نيوەڕۆيە ئاسۆييەكان بپارێزن و
خۆرنشينە نيو□□□ي□كانيش ڕاگرن...

هەورێك بەغار
دەتە ناو یادەکانمەوە
جوانییەکی شەواویش بەتاو
لەباوەشی داخراوی خەیاڵی نوێم ڕادەپەڕێ...!

ئەو دەست لە ئومێدەکانی بەرنادات، تەپوتۆزی دوورەکانی (جوانە ئەسپێك) هاتەتە گوێی، لێی نزیك بێتەوە،گوێی لە حیلەکەیەتی، هەر لەنێو ئەم هەڵچوونە دەروونییە دەمێنێتەوە، ئەو تێڕوانین و ململانێیە لە خزمەتی تازەگەریی و فرەڕەهەندیی مانای شیعرییەتدا دەبێت.
بەشێکیتری تێکستەکەی (فەرید زامدار) جۆریک لە تێڕوانین و بۆچونی جیاوازی تێدا ڕامکردووە و لەهەوڵی گۆڕینی تێڕوانینی دەسەلاتدایە لەفەنتازیای زمانی فیکری ئالۆزەوە بچێتە نیو پانتایی زمانی شعرییەت
لەم دەقەدا گەڕانەوەیە بۆ ئەو مەژوە نەبینەراوەیە کە شاعیرحەزەکانی خۆی بنبەستکردوەو حەزەکانی ئەمەی خوێنەری گەیاندوە بەترۆپکی ئارەزوو.

(فەرید زامدار)لە دەقی (دیدگا ئاسمانییەکانی بافەك) دا سەمای بەوشەکان هێناوەو بەزمانێکی پڕاوپڕ لەجوانکاری و بەوێنەیەکی ڕەنگینی شیعری دەڕێت،

خەم دیتەوە
لەسەر شەقامەکی سپی
بەرامبەر بەوشەو دەپەڕییەوە
پەڕیمەوە
خیوەتی ساڵە مردووەکانم
لەناو دوکەڵی
جگەرە یەکی ئاوارە هەڵدا..!

شاعیر چەند بەناسکی و شاعیرانە قسە دەکات، خوێنەر پڕدەکات لەچێژو،
لەهێزی وشەو هێماو میتافەر و دەستەواژە شیعرییەکان لەوەدایە کە، چەند
مانایەك لە خۆبگرێت، خەم دیتەوە لەسەر شەقامەکی سپی، خەم دەبینییەوە، لەنیو دوکەڵی جگەرەی ئاوارەییدا، (خیوەتی ساڵە مردووەکانم جێهێشت..!) دەستەواژە و دەربڕینەکی شیعری دڵگیر و جوانە، فرەڕەهەند و فرەمانایە ، ئیدی لەژێر خیوەتی ئاوارەیی

لەنێو دووكەڵی جگەرە، ڕۆدەچێت بەنێو خەیاڵ و یادەوەرییەكانی..زۆر شتی بیر دەتەوێ و دەڕۆت

سەرم پرە لەخەونە تاریكەكانی ژنێك
مەمكەكانی پڕن لە پەنجە بازنییەكانی من..!
ئەگەر سەیری ئەو دوو دێڕە شیعرەی سەرەوە بكەین تاشیعرو زمان حەز بكات، پڕە لەجوانی و پڕە لەشیعرییەت و خەیاڵەڕۆمانسییەكانی ئیرۆسییەت..!
هەر بۆیە حەزەكانی خوێنەری پڕكردوە لەترۆپكی جوانی (فرۆم) دەڵێ (گەڕان بەدوای ژیان گەلێك جوانە لەوەش جوانتر گەڕانە لە نێو پەرستگاكانی خۆشەویستی لەو شوێنەدا خۆشەویستی هەیە ژیانیش هەیە

دێین شیعرێكی دیكەی شاعیر وەردەگرین شاعیر دەكەوێتە نێو خەیاڵ وخەمەكانی مرۆفایەیی و جوانییەكانی نیشتیمان..

(دوكەڵی گوڵ)

ژێر زەمینە، هەناسییەكانی دووكەڵێكی پەمەیی
پڕ بوو
لەهەتاوە چاوشینەكان
پڕ بوو..
پڕ بوو..
لەناوە بێ بەنەكانی ژەهر دەڕاوەكان
پەپوولە ڕەنگ ئێوارەییەكانی ئاسمان
بێدەنگ بوون
تەیر و تواڵی ژێر زەمینەكانی سەو
لەناو ئەستێرە
چاو كاڵەكانی پرتەقاڵ ڕاكشان
چاوە بێ ڕەنگەكانی ئەهریمەن كرانەوە
ڕوانینە بچووكەكان فڕین
گوڵە چیاییەكانی ئێرە لە گۆرانییە بەهارییەكان
تەران
جەستە كەسكەكانی باران
پڕ بوون… پڕ بوون
لە بێدەنگییەكانی زمان
پڕ بوون ..
لەهاواری خۆڵ و درەختی شێت.. هاواری خاك..!

(فەرید زامدار) زۆر بەڕوونی لەم دەقە شیعرییەئامانجی پێکاوە، جگە لەوەی ناونیشانێکی تابڵێی شیعری ناسك و پڕ لەجوانی هەڵبژاردووە، ناوەڕۆکەکەشی پڕە لەهەستی ئینسانی و مر□قد□ستی ..کەلە دیمەنێکی کورت و لەهەناسەێکی کورتدا، زۆر قسەی کردووە و زۆر وێنەی کێشاوە باس لەوە دەکات کە لە شوێنێکی ئەم گەردوونە کۆمەڵە مرۆفێکی بێ گون□ ل□ژیر گەرمایی هەتاوە چاو شینەکان وەك پەپوولە ئێوارەییەکانی ئاسمان خەریکی ژیان بوو..ئیتر کەسە بێ هەستەکان و کەسە دۆراوەکان بۆنە ژەهراوییەکان بەکار دەهینن، ئەو مرۆفانە و تەیرو تاڵ و پەپوولەکان لە هەناسەدان دەکەون و پڕدەبن لە بێدەنگییەکانی زمان و نامر□قانە ژیانیان
لێ دەسەننەوە، لەگەڵ ئەم کارەساتە تراژیدییە خەمناکە، گوڵە چیاییەکان لە
گۆرانییەکانی بەهار دەتۆرێن و ئەمناوەش پڕ دەبێ، لەهاواری درەختی شێت و هاواری خاك..!

شیعر و قەڵەم

شیعر کەدەکەوێتە ناو کەشی نووسینی(فەرید زامدار) وێنە لەپڕدا ڕوو
دەدەن و یەك بەدوای یەکدا وەك شیر لە گوانی پڕدا دەڕژێنە ناو دەفری
نووسینەوە،
دەربارەی (شیعرو قەڵەم) تاهەتایە بگوترێتەوە، وەك قسە بەناوبانگەکانی زانا و فەیلەسوف و بیرمەندەکان. دەربڕینەکەش دەربارەی قەڵەم ئەمەیە کە
دەڵیت…

قەڵەم نیشتیمانمە، لەهەر شوێنێکی زەمیندا قەڵەمێك بشکێ منیش دەشکێم،
قەڵەمێك زیندانی بکرێ منیش لەوێم، قەڵەمێك ڕاوبندرێ منیش ڕاودەنرێم،
قەڵەمێك ئازار بدرێ ژانەکەی دەگاتە ڕۆحی منیش، قەڵەمێك داگیر بکرێ منیش داگیر دەکرێم، لەهەر کوێیەك قەڵەمێکی خێرخواز بانگم بکا دەچمە
ئەوێ، هەموو قەڵەمەخێرخوازەکانی دونیا بەنیشتیمانی ڕاستەقینەی خۆم
دەزانم و هەموو نووسینە هونەری و داهێنانە ئەدەبیەکانی جیهانیش بەهی خۆم دەبینم…لە هەرکوێیەك قەڵەمێك ئازاد ببێ منیش ئازاد

دەبم..!

ئەم قسەیەی (فەرید زامدار)
هەندە لە ئاستەکی بەرزو پڕ واتایە پێویستە ، بە تاهەتایە هەر بگوترێتەوە
چونکە/ باوەڕ ناکەم هیچ نوسەرو شاعیرێك و بیرمەندێك، بەم شەوەیەی (فەرید زامدار) باسی باهای قەڵەم و خۆشەویستی خۆی بۆ قەڵەم پێشان دابێت، هۆکارەکەش ئەوەیە/ لای ئەو شاعیرەمان (قەڵەم یانی شیعر…!)

سەرچاوەکان

*گەیشتن بەدووبەری شیعر (ناڵە حەسەن) ٢٠٢٠
لێکۆڵینەوەیەکە لە بارەی ئەزموونی شیعرەوە
*چوار کتێب لەبارەی شیعر(سەباح ڕەنجدەر) ل١٠٠
*مانادەلالەتە شاراوەکانی دەق(دانا عەسکەر)ل ٥٢چاپی دووەم٢٠١٤

ئەوەی لەو بیست ساڵە دەتوانرابکرێت بەڵام نەکرا ن … محمد باپیر

من پێم وایە عەرەبی شەڤەنی بەدرێژای مێژوو ئێستاش چەندە خرابن به رامبەر بەکورد و کێشەی ڕەوای نەتەوەیمان ، بەهەمان شێوە ئەمەی کوردیش تاوانمان زۆرەو زۆریش خرابین بە نمونە:
دەکرا لەو 20 ساڵەدا:
یەکەم /کوردستان لەزۆر بواری پیشەسازی و ئابوری و کشتوکاڵی زۆر پێشکەوتوباو لەوڵاتانی دەوروبەر ڕوویان لەکوردستان کردبایە نەک ئەمە کورد ،کوردستان جێ بهێڵن و بچینە هەندەران لە ئاوی ئیجە ماسی تەرمی ڕۆڵەکانمان بخۆن بەڵام نەمانکرد.
دووەم/دەکرا یەک سوپای یەکگرتومان هەبایە و هێزی پێشمەرگەمان یەکخستبا بە موالید بانگمان کردبا ئێستا هێزوهەیەتمان ده بوو ، بەڵام نەکرا ،
سێ/دەبوایە ئێستا 10 بەنداومان دروست کربا لەکوردستان چونکە ئاوی

زۆرە ئێستا کێشەی ئاو کارەباو و ماسی و زراعەو هەڵی کارمان نابوو
بەڵام مەخابن ئەویشیان نەکرد.

چوار/دەکرا گرنگی زۆرمان بە زراعەو کەرتی کشتوکالی دابایەو چونکە
ئێمە لەکوردستان چوار دەشتی بەناوبانگمان هەیە زۆر بەپیتن وەک
دەشتی شارەزور و دەشتی هەولێر و دەشتی هەریرو دەشتی بادینا ئێستا
دەبوایە هەمو شاروشارۆچەکان بانکی زڕاعی هەبوایەو شتمان هاوردەی
و□تان کربایە بەڵام بەداخەوە ئەویشیان نەکرد.

پێنج/دەبوایە ئێستا کەرتی گەشت و گوزارمان زۆر اهتمام پێ دابایە
چونکە کوردستان زۆرشوێنی دلڕفێنی هەیەو ساڵانە داهاتی زۆرمان
دەست دەکەوت ئەویشان نەکرد.

شەش/دەکرا ئاسەواری دوو ئیدارەیمان نەهێشتباو و کوردستانمان وەک
بەهەشتێک لێکردبایە لەرووی خوشی و جوانی و دیموکراسی و شەفافیەت
و دادپەروەرێ ،بەڵام بەداخەوە ئەویش نەکرا.

حەوت/ئەوهەموو گەنجە زۆرەی سالانە تخرج ئەکات لەو 10ساڵەدا ئەکرا
هەلی کاریان بۆ بڕەخساندبایە و لەڕووی کۆمبانیاو کارگەو کار
زراعی و پڕۆژەی بچوک
ک□ ئەویشیان نەکرد بەداخەوە.

هەشت/ئەو هەموو گەنجە کەناتوانی ژن بێنێ و کاری نیە پارەی نیە
سیارەی نیە زەوی نیە بۆیە ناتوانێت پڕۆسەی هاوسەرگیری بکات و
بەهەزاران کچ بونەقەیرەو توشی نەخوشی دەرونی بونەو ئێستا سلفەی
زەواجیش نیە ،ئیدی نەماتوانی کێشە کۆمەڵاتیەکانیش چارەسەربکەن .

نویەم /دەکرا چاکسازی بکرێت لەهەموو سێکتەرەکان و پیاوی شیاو
لەشوێنی شیاودابنرێت بەداخەوە ئەویش نەکرا

دەیەم/دەکرا قەرەبووی مالی شەهیدو ئەنفال و کیمیاباران وو
پەککەوتەکرابایەوەو ، ژیانی باشیان لۆ فەراهەم بکرابایە بەڵام
بەداخەوەئەویش نەکرا.

لۆیەپێم باشە بزانم چ کراو چی نەکرایە لەکوردستاندا؟

محمد باپیر چاودێری سیاسی
12/11/2020

پێکینەکانی مردن ... سامانی وێستا بەکر

دیسانەوە شەڕێکی نەگریس بەر درگای ماڵی کوردی گرتووە و دڵی هەموو کوردێکی نیشتمان پەروەر ، خاوەن خاک، مرۆڤ دۆستی بێزار کردووە. هیچ گومانی تیانە کە تورکیا لەپشت ئەم رووبەڕوو بوونەوەیەیە و مەبەستەتی کورد بە کورد قڕ بکات.
تورکیا بەشێکی زۆری ڕۆژئاوای کوردستانی داگیر کردوەو بە ناڕاستەوخۆش باشوری کوردستانیشی لەژێردەستایەو چەنیان بوەت وائەکەن بە گەڕانەوە بە هیچ کەسێک، ڕۆژانە شاخ و کێو دەشت و دێ و گوندەکان بۆمباران ئەکەن و کەس دەنگی لەوە نایەت و حکومەت و پارتی دەسەڵاتداریش بەو هەموو موڵگە و بنکە سەربازیانەی کە لە دهۆک و هەولێر و تا سلێمانیش جێگیریان کردووە ناڵێن داگیرکەر و بگرە بەیان دادەتاشرێ و ئەڵێن لەبەر بوونی پەکەکە لەو ناوەن.
بەڵێ ڕاستە پارتی کرێکارانی کوردستان پەکەکە بوونیان هەیە لەباشور بەڵام: یەکەم ئەوان لە وڵاتی خۆیانن و ئەوە تورکەکان کە بێگانەن. دووەم ئەوان لەخۆیانەوە نەهاتوون بەڵکو لەسەری داوای پارتی و یەکێتی هاتنە ئەو ناوچەیە کاتێک ترس هەبوو ئیسلامی توندڕەو لە قەندیل و ئەو ناوچانە جێگیربێت.

میساقی میللی

تورکیا نیازێتی “میساقی میللی” لەڕێگەی گورگە بەرەکانەوە جێبەجێ بکات. بەکورتی ئاماژە بەداگیر کاریەکانی رژێمی تورکیا ئەکەین لەتەواوی ناوچەکە ئایا تورکیا ئامانجی چیە؟
تورکیا بۆ بیانوی بوونی “پەکەکە”وە زۆرجار هەڵئەکوتێتە سەر باشوری کوردستان، ئەو دەولەتەی کەپێی ئەڵێن تورکیا میراتگری دەولەتی عوسمانیە. میساقی میللی تورکی لە28ی کانونی دووەمی سالی 1920 بەپێی ئاگربەستی “مەندەرۆس” لە30ی ئۆکتۆبەری ساڵی 1918یا کە لەنێوان هێزەکانی هاوپەیمانان: ئیتاڵیا، فرنسا، بەریتانیاو دەوڵەتی عوسمانی واژۆکرا، لەو پەیمان نامەیەیا سنوری تورکیا دیاری کرا،کە سنوری تورکیای ئێستا تێئەپەرێنێ بۆ سوریا و عیراق و شارەکانی حەلەب و موصل و کەرکوك و هەولێرو سلێمانیش ئەگرێتەوە.
بەپێی بەڵێننامەکە تورکیا ئەو مافەی هەبوو نەهێڵێت ئەو شارانە لە هیچ لایەکەوە داگیر بکرێ و سوپای بۆ بجوڵێنرێ. بەلام دوای تێگەیشتنی بەریتانییەکان لەسنوری جوگرافیا و هەڵکەوتەی موسڵ،

ئاگربەستی "مەندەرۆسیان" پشتگوێ خست و پەلاماری شاری موسڵیاندا و ئەو شارەیان لەدەستی عوسمانی دەرهێنا.

لەکۆتایی جەنگی جیهانی یەکەم وڵاتانی زلهێز ئەیانویست دەولەتی عوسمانی لاواز بکەن کە تەنها چەند ناوچەیەکی کەمی لە دەستا مابوو، کە ئەوانیش سنوری تورکیای ئەمرۆو رۆژئاواو باشوری کوردستان و بەشێك لەخاکی یۆنانی لەژێر دەستا مابوو. دەرەنجام سەرەتا پەیمانی سیڤەرو دواتر پەیمانی میساقی میللی لە28ی کانونی دووەمی 1920 لە مەجلسی پەیمانی دەولەتی عوسمانی پەسند کرا و بەم جۆرەش لەچوارچێوەی کۆماری تورکیا بچوکیان کردەوە.

پەیماننامەی میساقی میللی تورکی لە چەند خاڵێکێ:

١. لەکاتی ئاگر بەستی مۆندرۆس ئەوناوچەیەی دەستی بەسەردانەگیرابوو بەدڵنیاییەوە خاکی تورکیایە و نابێ پارچە بکرێت.

٢. ئەگەرپێویست بکات لەهەرسێ ویلایەتی قەرس و ئەردەهان و باتووم، ریفراندۆم ئەنجام بیرێت بۆ ئەوەی لەژێردەستی عوسمانی بمێنێتەوە یان نا.

٣. عەرەبەکان مافی خۆیان دیاری ئەکەن و ئەو شوێنەی لەژێردەستی عوسمانیابێت و زۆرینەی عەرەب بێت ئەوا ریفراندۆمی تیا ئەکرێت.

٤. چارەنوسی یاسایی رۆژئاوای تورکیا بە هەڵپەسێراوی ئەمێنێتەوە، تەنها بە ریفراندۆم چارەنوسی یەکلای ئەکرێتەوە.

٥. ئاسایشی ئەستەمبول و دەریای مەرمەرە لەلایەن عوسمانیەکانەوە فەراهەم ئەکرێت و لە بەرامبەر هەموو جۆرە هێرشێك پارێزراو ئەبێت.

٦. کەمینەکان لەووڵاتانی تردا واتە ئەو شوێنانەی تورك کەمینەن دەبێ مافیان پارێزراوبێت و بەفەرمیش رابگەیەنرێت.

ئێستا ئەردۆگان و تورکیا چاویان بڕیوەتە هەموو ئەو ناوچانەی میساقی میللی ئەیانگرێتەوە و بگرە زیاتریش وە بۆ سەوەی پراکتیکیش دەستیان پێکردوەو لە هەندێک شوێنیش ئامادەکاری بۆ ئەکەن، بۆدیاری کراوی لە باشوری کوردستان چەندین بنکەی سەربازی گەورەیان دامەزرانووە بەڵام ئەوەی کۆسپە و تەگەرەیە لەبەردەمیانا پارتی کرێکارانی کوردستانە "پەکەکە"، هەربۆیە بەنیازن بۆ داگیرکردنی کوردستان ئەو کێشەیە هەر بەخودی کورد چارەسەر بکەن لەڕێی ئەوەی کورد بکەن بە گژی کوردا و خوێنی کورد بەدەستی کورد بڕێژن، ئەمەش بۆ ئەوان دوو سودی هەیە، یەکەم کورد لاواز ئەکەن لەکاتی جێبەجێ کردنی میساقی میللیا کورد بەشتی پێ نامێنێ بۆ بەرگری. دووەمیش تا بە خەڵک وڵاتانی جیهان بڵێن کە بە گەڕانەوەی ئاشتی یەنە ناوەوە و ئیتر وەک نمونەی قوبرس بۆ هەتا هەتایە ئەمێنەوەو کوردستان بۆ

ئەبەد داگیرئەکەن.

گورگە بۆرەکان

ناکرێ باسی گورگە بۆرەکان بکەین و کەمێک نەگەڕێینەوە سەرهەڵدانی بیری ناسیۆنالستی تورک.

تۆرانیزم لەسەدەی نۆزدەیا لە ژێر کاریگەریی بزوتنەوە نەتەوەییەکانی ئەوروپا سەریهەڵداوە، بریتییە لە ئایدۆلۆژیای نەتەوە پەرستی تورک کە ئامانجی یەکخستنی هەموو نەتەوەی تورک زمانەو ئەم ئایدۆلۆژییایە ئەکرێت لە چوار چێوەی کەلتوری یاخود سیاسیا بێت.

سەبارەت بە ئایدۆلۆژیای پانتورکیزم دەستیان پێکرد، “سابیر زیان بەدرەدین” کە خۆی ئایدۆلۆژیستێکی تورکە ئەڵێت: پانتۆرکیزم هەوڵدانە بۆ یەکخستنی هەموو نەتەوە تورکەکان لە چوارچێوەی یەک دەوڵەتی سەربەخۆ یان لە دەوڵەتێکی فیدراڵیا.

لە کۆتایی سەدەی نۆزدەیا بیری ناسیۆنالیزمی تورکی بە تەواوی ریشەی خۆی لە نێو کۆمەڵگەی تورکیا داکوتاو هەر ئەمەش وای کرد کە حزبی ئیتحادو تەرەقی دابمەزرێت، لە دروستبوونی ئەو حزبەشا جولەکەکانی تورکیا رۆڵێکی گرنگیان بینیوە، چەند کەسێک لە جولەکەکان بوونەتە ئەندامی سەرکردایەتی ئەو حزبە. کاریگەریی فەرهەنگی خۆرئاوا بە تایبەتی فەرەنساو بەریتانیاو ئەمریکاو ئەڵمانیا بە سەر تورکیا ناکرێت نادیدە بگیرێت، ئەمەش کاریگەری لەسەر بیرمەندان و روناکبیرانی تورکی داناو سێ رەوتی جیاوازی هێنایە ئاراوە (یەکێتی ئیسلامی، یەکێتی تورکی و یەکێتی عوسمانی) بەڵام سوڵتان عەبدول حەمید تەنها خەمی بەهێزبوونی ئیمپراتۆڕی ئیسلامی ئەخواردو بە توندی دژی یەکێتی تورکی و یەکێتی عوسمانی بوو، هەر ئەمەش بووە یەکێک لە هۆکارەکانی بۆ ئەوەی تۆرانییەکانی ناو حزبی ئیتیحادو تەرەقی لە ساڵی ١٩٠٨ دژی دەسەڵاتی سوڵتان عەبدول حەمید کۆدەتا بکەن و بۆ یەکەمجار دەستور بۆ تورکیا دابڕێژن. چۆنێتی دروستبوون مەهەپەو هۆکارەکانی دروستبوون و ئایدۆلۆژیای دروستبوونی مەهەپەو دەزگاکانی ئایدۆلۆژیای مەهەپە ئوزال و چەند بابەتی پەیوەندیدار بە مەهەپە کە بنچینەدانەری گورگە بۆرەکانن لێرەیا باسی لێوەناکەین، بەڵکو تەنها گورگە بۆرەکان بە نمونە وەرەگرین کە ترسناکترینن لەسەر بوون و نەبوونی کورد.

بۆ ناسینی گورگە بۆرەکان سەرەتا هەندێ خەسڵەتی گورگ باس ئەکەین پاشان بەراوردێک لەنێوانیان:

گورگ کە “کوڕی بێوەفا”ش ئەناسرێت یەکێکە لە ئاژەڵە دڕندەکان و

نزیک بوونەوە لێی بە مەترسی نیە. بەوەفاو بەهێز و نەفس بەرزە. ژیانی گورگ بەشێکی کەمەڵایەتییەو لەژیانی مرۆڤەوە نزیکە، ئەمە وەهای ئەوەی بەشێکی تری ژیانی هەرشبەر، کێوی و دڕندەیە.

گورگ هەرگیز گۆشتی مردارەوە بوو، خواردنی پیش بوو، بۆگەن و کۆن ناخوات. هەرگیز لە دایك و خوشكی نزیك نابێتەوە بە جووت بوون هەربۆیەش هیچ نەوەیەکی زۆڵ لەناو گورگا بوونی نیە و هەموو بەجووتە گورگێک بە دڵنیاییەوە ئەزانێ کە دایک باوکێتی. گورگەکان تاکو لەژیاندا مابن یەك هاوسەریان هەیە، خیانەتیان لێ ناکەن، بۆیە هەر خێزانێکی گورگ هەموویان ئەندامانی هەمان خێزانن و بێگانەیان تیانیە، ئەگەر یەکێك لەهاوسەران مردن، ئەوا بۆ ماوەی سێ مانگ پرسەیان هەیە، جاری واش هەیە تاکو سالێك درێژ دەبێتەوە، لەناو گورگدا فرە خێزانی نییە، ئەگەر گورگێك نیازی پرسەیەکی وای هەبێت، ئەبێت لەناوچەکەی دووربکەوێتەوە. کاتێ دایک باوکیان پیرئەبن ئەوا کوڕەکانیان ڕاویان بۆ ئەکەن و خواردنیان بۆ دابین ئەکەن لەکاتێکا ئەوان لەنێو کولانەکانیانا ژیان بەسەرئەبەن. لەکاتی ڕاوکردنیان، سێ گورگی ئازاو هێرش بەر لەپێشەوە ئەڕۆن بۆ هەر ئەگەرێکی چاوەڕوان نەکراو، دوای ئەوانیش پێنج گورگی بەهێز لەدوای ئەوانەوەن، گورگ سەرکردەکەیان لە دواوە ئەڕوات، پارێزگاری لەهەر هێرشێکی دواوە ئەکات، گورگە مێینە و منالە و بێ هێزەکان ئەخەنە ناوەڕاست و بەهێزەکان لە پێشەوەو سەرکردەش لەدواوە ئەیان پارێزن و خۆیان ئەکەن بە سوپەر و قوربانی تا ئەوانیتر سەلامەت بن. یەکێکی تر لەو شتانەی گورگی پێ جیائەکرێتەوە ئەوەیە کە مردووکانیان ئەخەنە ژێر گڵەوە وەک مرۆڤ.

ئایا گورگە بەرەکان هیچ یەکێ لەم ڕەوشتە بەرزانەی گورگیان تیابەدی ئەکرێ؟

گورگە بەرەکان یان یەکییەنکانی مردن یان لاوە نمونەییەکان "ئەجاکلاری"

گورگە بەرەکان لەبری ناشتنی نەچیر و مردووەکان، سەریان لەلاشیان جیائەکەنەوەو و سوکایەتی بە جەستەیان ئەکەن، دەستدرێژی سەکسی ئەکەنە سەر ئەو کچانەی بە زیندووی یان بە مردووی ئەکەونە دەستیان. هەندێ پیسخۆرن تەنها لەبەر تێرکردنی حەزی نەژادی و ئارەزووی نەخۆشیان دەست لە هیچ شتێک ناپارێزن و ئامادەن لەهەر شوێنێک بەیان بگونجێ و توانایان هەبێ بیکەن بە قەسابخانە.گورگە بەرەکان دەست لە منالە و ژن و پیر و پەکەوتە ناپارێزن بە تایبەتی ئەگەر کوردبن ئەوا تەنها دوای کەمێکوژی دەست هەڵئەگرن، هیچ بەهایەکی مرۆڤایەتی بوونی نیە لایان و کەی زەویەکانی بەڵقان تا

ناو□استی ئاسیا بە میراتی عوسامنی ئەبینن و داگیری ئەکەن ئەگەر توانایان هەبێ. بە شیوەیەک پیس خۆرن بچنە هەر شوێنێک دوای داگیرکردنی تەنانەت مریشک و قاز و قەل و بگرە تا دارەکانیش ئەدزن وەک دار زەیتونەکانی عەفرین.

دوای بێ دەنگ بوونی ئەم گرووپە بۆ ماوەیەک پاشان لەڕێگەی درگاکانی سوریاوە و لەژێر سەرپەرشتی هەواڵگری تورکیا جارێکی تر سەریان هەڵایەوە، پاش ئەوەی سەرکەوتنەکانی خۆی دژی کورد سەلماند. سەرەتا بەشێکی زۆری ئەندامانی ئەم گرووپە لەناو سوپای تورکیایا سەریان دەرهێنایەوە لە حەلەب و ئیدلبی سوریا، هەتا ڕوویەکی نەتەوەی بەن بە داگیرکاری تورکیا لەسەر حسابی خاکی سوریا.

ئەم ڕێکخراوە کێیە و تا چ ئاستێک لەسەر ئاستی جیهانی بڵاوبۆتەوانێ؟

ڕێکخراوی گورگە بۆرەکان یان لاوە نمونەییەکان کە دواتر بە یەکیینەکانی مردن ناسران. ڕێکخراوێکی توندڕەوی فاشی ناسیۆنالیستی ڕادیکاڵی ڕاستڕەو ڕەگەزپەرستی تورکی دژە کوردە، ل□ ک□تاییەکانی ساڵای ١٩٦٠دا دەمەزرێنرا، لەسەر دەستی "عەقید"ی سوپای تورکیا "ئەڵپ ئەرسەلان تورکش" .

ئەم ڕێکخراو بە باڵی سەربازی نافەرمی حیزبی جوڵانەوەی نەتەوەپەرست یان بزوتنەوەی نەتەوەیی تورکیا "مەهەپە" کە "دەولەت باخچەلی" سەرۆکایەتی ئەکات، کە لە ئێستایا هاوپەیمانی پارتی داد و گەشەپێدانە کە ڕەجەب تەیب ئەردۆگان سەرۆکایەتی ئەکات.

هەڵای تێکەڵ کردن و پێکەوەلکاندنی ناسنامەی تورکی و ئاینی ئیسلام زۆر زیاتر بەو ڕێکخراوەوە دیارە و زۆر بە فراوانی کاری لەسەر ئەکرێ کە ئەوەش بە خیتابی ڕێکخراوەکەوە زۆر بەڕوونی ئەبینرێ. ئیسلام بەکار ئەهێنن بۆ ڕاکێشانی سۆزی موسوڵمانانی نەیەوەکانیتر ئەگەرنا دەست لە هیچ مر□ق□ ناپارێزن کە تورک نەبێ، هەر لەڕێی ئیسلامەوە بە ئاسانی کورد ئەکەوێتە تەڵەکانیانەوە.

کوردیان بە دوژمنی سەرەکی و سەرسەخت و خەتەری سەرخۆیان و بوون و نەبوونی تورک گرێداوە، نەمان و نەهێشتن و توانەوەی کورد کاری لە پێشینەی ئەم ڕێکخراوەیە. ئەمە ویرای دژایەتی کردنی نەتەوەکانی تری وەک ئەرمەن، عەرەب، یۆنان، بوڵگارییەکان، ئەلبانیەکان و ئاینەکانی تری وەک مەسیح و جولەکە و بوزییەکان.

لەگەڵ ئەوەی کە پێشتر بە ڕێکخراوێکی ئیرهابی و تورندڕە و ڕادیکاڵ ناسێنراو بوو بەهۆی کردەوە خراپەکانیانەوە لە ساڵانی هەشتاکانا، بەڵام ئەردۆگان جارێکی تر گورگە بۆرەکانی زیندووی کردەوە بۆ

ڕووبەڕووبوونەوەی کورد.
بەجۆريك ئەردۆگان پاڵپشتی ئەو ڕێكخراوە ئيرهابييە نەتەوەپەرست و ڕاديكاڵە فاشيەی كرد كە لە ئێستايا گەشتوونەتە هەريەكە لە “ئەزەبايجان، شيسان، چين، ئەرمينيا، كوردستان، ئێراق، سوريا، كەنارەكانی يۆنان، قوبرس، ڕوسيا، نيمچە دورگەی قرم، تايلاند، فەرەنسا، ئەلمانيا، بەشێكی زۆری وڵاتانی ئەوروپا.

لە چەندين كەرت جياوازی وەك ئابوری، كۆمەڵايەتی، وەرزش، پەروەردە و بنكە ڕۆشنبيرييەكانی وەك زانكۆ و فێرگەكانی خوێندن و قوتابخانە ئايينەكان چالاكن و فەقێ و ناوەندە ئايينيەكان باشترينی ئەوانەن كە گەرايان تيا دائەنێن. تۆرە كۆمەڵايەتيەكانيان تەنيوەو كار لەسەر گەنجان و نەوجەوانان ئەكەن بەتايبەت كەم دەرامەت وئاوارە و ئەو خوێندكارانەی كە داخلييەكان نيشتەجێن.
ئاڵای گورگە بۆرەكان يان يەكيينەكانی مردن كە تەختەكی سوری هەيە سێ كەوانەی نيوە مانگی سپی “هلال” لەسەر كێشراوە، بەپێی باوەڕی خۆيان ئەگەڕێتەوە بۆ بڵاوبوونەوەی تورک لە هەرسێ كيشوەری ئاسيا، ئەفريقا وە ئەوروپا .
لە كۆڕ و كۆبوونەوە و دەركەوتنەكانيانا دەستی ڕاستيان بەرز ئەكەنەوە وەك هێمايەكی شەيتانی، هەردوو پەنجە تووتە و دەشاو مژە ڕاست بەسەرەوە لە شێوەی گوێچكەكانی گورگ بەرزئەكەنەوە و ئنجا هەرسێ پەنجەكەی تريان لە شێوەی سەری گورگ پێكەوە ئەلكێنن و بۆ پێشەوە درێژی ئەكەن. كە ئەمە بێجگە لە پيشاندانی سەری گورگ بەڵكو مەبەستەكی شاروەی تريشی لەپاڵايە، واتە لە هەر شوێنەك توركی لەبێ بۆی ئەچن وەك ئاماژەيەك بە هەرسێ نيوە كەوانە يان نيو مانگ “هلال”ی سەر ئاڵا سورەكەيان كە مەبەست لێی “ئاسيا، ئەفريقا و ئەوروپا ”يە.
چيرۆكی هەلبژاردنی گورگ وەك ناو وە ناونيشان بە ڕێكخراوەكە ئەگەڕێتەوە بۆ ئەفسانەيەك كە توركەكان باوەڕيان پێيەتی و بڵاوە لە ناوەڕاستی كيشوەری ئاسيايا كە گوايە گورگەكی مێينە كە ناوی “ئەسينا”بووە كە ڕێبەری توركەكانی كردووە لە ڕووباری “ئەرجەنيكەن”وە، پاش ئەوەی كە چوار سەدە لەوی ماونەتەوە دوای ئەوەی كە لە جەنگا دۆڕاون، كە هەر ئەم ئەفسانەيەش بنچينەيە بۆ دەركەوتن و دروست بوونی هەردوو نەتەوەی مەنگۆلی و تورک.
گورگە بۆرەكان باوەڕيان وايە يان ڕاستر ئەوەيە كە بەڵێين وا پەروەردە ئەكرێن و باوەڕيان پێئەهێنرێ كە هەموو ئەو زەويانەی ئەكەوێتە نێوان بەلقان و ئاسيای ناوەڕاست موڵكی خۆيانە و خاوەندارێتی ئەگەڕێتەوە بۆ تورک، كاری ئەمانە هەر فرسەتێك بێتە

پێشەوە بیگێڕنەوە بەخۆیان هەر ئەمەشە وای کردووە کە تورک پێبخاتە خاکی هەر وڵاتێکی ترەوە هەرگیز بە ئارەزوومەندانە و بە ئاشتی لێی ناکشێتەوە نمونەی وڵاتی قوبرس کە لە ٢٠ی مانگی شەشی ساڵی ١٩٧٤ نیوەی خاکی ئەو وڵاتەی داگیرکردوەو تا ئێستاش چۆڵی نەکردووە ، تا ساڵی ١٩٨٣ باکوری قوبرس کە لەلایەن تورکیاوە داگیرکراوە کۆماری باکوری قوبرسی تورکی ڕاگەیاند کە تاکە وڵات تەنها تورکیایە کە دانی پیاناوە، ئەوەی جێگای سەرنج و ئاماژەیە ساڵی ١٩٧٤ تورکیا لەژێر ناوی گەڕانەوەی حوکمی دەستور چووە ناو قوبرسەوە، پاشان دەرکەوت کە مەبەست لێی داگیرکردنی ئەو وڵاتەیە و کردنێتی بە بەشێک لەو خەیاڵەی گورگە بۆرەکان کاری بۆئەکەن کە ئەویش هەموو خاکی نێوان بەلقان و تورکستانی ڕۆژهەڵات خاوەندارێتی بە تورک ئەگەڕێتەوە!
گورگە بۆرەکان هەموو دانوستانێکی سیاسی و نا سیاسی لەگەڵ کوردا ڕەت ئەکاتەوە، تاکە چارەسەر بۆ کێشەی کورد لەلای ئەوان نەمان و بوونی کوردە کە وەک خۆیان ئەڵێن (باشترین کورد ئەوەیە کە مردووە) واتە هیچ کوردێک باش نیە تا ڕێبکەوی لەگەڵیا و کاتێ کۆتای بە کێشەی کورد یەت کە وەک نەتەوە بوونی نەمێنێ.
هەر ئەوش وایکرد کە لەسەرەتای هاتنە سەر کاری پارتی داد و گەشە پێدان بە سەرۆکایەتی ئەردۆگان و کرانەوەیەکی تاکیکی بۆ ماوەیەک بەڕووی کوردا ئەم گرووپە واتە گورگە بۆرەکان سەرسەختانە داژایەتی ئەردۆگان و پارتەکەیان ئەکرد هەتا ساڵی ٢٠١٨ کە هەردوو پارتی نەتەوەپەرستی "مەهەپە" و داد و گەشەپێدان "ئەکەپە" ڕێکەوتنێکیان واژۆ کرد و بوون بە هاوپەیمان بۆ هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی کە ئەردۆگان بوو بە سەرۆکی دەسەڵاتداری تورکیا.

ئەو کارە ناوخۆییە خوێناویانەی کە گورگە بۆرەکان ئەنجامیانداوە

هێرش کردنە سەر بیرمەند و لیبراڵ، و ڕۆشنبران و چەپەکانی تورکیا بوو لە گۆڕەپانی تەقسیم لە ئەستەمبوڵ کە بە " ١ی پێنچی خوێناوی" لە ئەستەمبوڵ ناسراوە لە ١-٥-١٩٧٧ ئەنجامدرا کە بووە هۆی کوشتنی ٤١ کەس، پاش ئەوەی کە ئەو کارەیان بە چووەسەر ئیتر پاش ساڵێک لەو قەسابخانەیە هێرشیان کردوە سەر "عەلەوییەکان" سەدانیان لەکوشتن کە بە "قەسابخانەی مەرعەش" "مذبحة مرعش" ناسراوە لە ساڵی ١٩٧٨.
پاشان هەوڵدان بۆ تیرۆر کردنی پاپای فاتیکان "یوحەنا پۆلسی دووەم" ساڵی ١٩٨١ لەڕێی یەکێک لە ئەندامەکانی گورگە بۆرەکانەوە بەناوی "محەمەد عەلی ئاغا".
دواتر ٢٨ی ٧ی ساڵی هەوڵی١٩٨٨ تیرۆرکردنی "تورگەت ئۆزال"یاندا کە

بە دامەزرێنەری تورکیای مۆدێرن دائەنرێ لەڕێی "کارتال دیمیراغ" ئەندامی گرووپی گورگە بۆرەکان بەڵام سەرکەوتوو نەبوون، ئەمەش لەبەر دووهۆکار: هۆکاری یەکەم و گرنگ نزیک بوونەوەی تۆرگۆت ئۆزال لە کورد و کارکردن بۆ نچارەسەری کێشەکەی کە ئەمەش لای تورکەکان کفرێکە و لێخۆشبوونی نیە، هۆکاری دووەمیش سەردانی کردنی ئۆزال بوو بۆ یۆنان تا گرژییەکانی نێوان تورکیا و یۆنان هێور بکاتەوە پەیوەندییەکان ئاسای بێتەوە.

ئیتر لە دوای ساڵەکانی ١٩٨٠وە گورگە بۆرەکان بوون بە نەیاری دەسەڵات ، دوای ئەوەی کە بوون بەخاوەنی زیاتر لە ١٠٠ سەربازگەی ڕاهێنان، زیاتر لە ١٧٠٠ لق، کە زیاتر لە ٢٠٠ هەزار ئەندامیان هەبوو ، ئیتر لێرە بەدواوە گورگە بۆرەکان بوون بە هێزی سەرەکی وڵات و دەسەڵاتدار و بەرپرس و دەستیان کرد بە پشیووی نانەوە تیرۆرکردن و توندوتیژی سیاسی لە تورکیا، تیرۆر و کوشتن و تەقەکردن لەسەر شەقامەکان بوو بەکارێکی سانا و ئاسان بۆیان.
لە سەرەتای نەوەدەکانا حکومەتی تورکیا دەستپێشخەری کرد و لەبری سزادانی گورگە بۆرەکان بانگی کردن و داوای لێکردن کە بەشداربن لە دژایەتی و شەڕکردن لەگەڵ کورد و پارتی کرێکارانی کوردستان "پەکەکە"، ئەو کار و مەبەستەی کە کاری سەرەکی و دەخواز و ئامانجی هەموو تورکێکە بەتایبەتی گورگە بۆرەکان، ئیتر لەوەودوا ئەم گروپە بوون بەهاوکاری حکومەتە جیاجیاکانی تورکیا و ئەوانیش بە شەڕکردن لەگەڵ کورد بەکاریان ئەهێنن.
وە لە مانگی شەشی ساڵی ٢٠١٦ کاتێ کە پەرلەمانی ئەڵمانیا ئیبادەکردن و جینۆساید کردنی ئەرمەنەکانی لەسەر دەستی تورکەکان پەسەند کرد، بەشێکی زۆر لەو ئەندام پەرلەمانانەی کە پاڵپشتی ئەو بڕیارەی پەرلەمانیان کرد بوو بەشیوەی جیاواز هەڕەشەیان لێکرا لەلایەن تورکە نەتەوەپەرست و ئەردۆگانچییەکانەوە، تا کار گەشتە ئەوەی ١٢ ئەندام پەرلەمان لەژێر چاودێری پۆلیسا بپارێزرێن، ئیتر لەوە کاتەوە ئەندامانی گرووپی گورگە بۆرەکان و لایەنگرانی ئەردۆگان پێکەوە ئەڕژێنە سەر شەقامەکان بە ناڕەزایی دەربڕین لەهەر شتێک دەخوازی ئەوان نەبێ، وە بەتایبەتی کارتێ هەوڵی ئینقلاب درا لە ٣١ی ٧ی ساڵی ٢٠١٦ دژی ئەردۆگان هەردوو لایەن پێکەوە ڕژانە سەرشەقامەکانی ئەڵمانیا لەشاری کۆڵن لە ڕۆژئاوای ئەو وڵاتە و ئیتر بێ ترس و شەرم ئاڵا و شیعارەکانی گورگە بۆرەکان بەرزکرانەوە .
لەوەش سەیرتر هەروەک چۆن ئەردۆگان پشتگیری خۆی بۆ ئیخوانییەکانی میسر دەربڕی و چوار پەنجەکەی بەرزکردوە، هەرواش پشتگیری خۆی بۆ

گورگە بۆرەکان دەربەی سێ پەنجەکەی ئەوانیشی بەرزکردەوە، ئەوەش ئەوە ئەگەیەنێ کە ئەردۆگان بێ شەرم وە بەبەر چاوی کامێرا و هەموو جیهانەوە ڕەوای ئەیا بەکاری ئەو گروپە تیرۆرستیە، فاشیە ناسیۆنالیستە و وەک بەشێک لە سوپاکەی بەکاریان ئەهێنێ و چی بوێت پێیان جێبەجێ ئەکا.
گرنگە تاکی کورد زۆر وشیاربێت و نەکەوێتە ئەو تەڵەیەی تورکیا و گورگە بۆرەکان بۆ داگیرکردنی خاکی کوردان دایان ڕشتوەو خاوەن ماڵ بکەن بێنامە لەسەر خاکی خۆی و هانی هێزە کوردیەکان بەن بۆ شەڕکردنی یەکتر کە ئەو شەڕە کورد ماڵوێران و تورک سودمەند و ماڵ ئاوەدان ئەکات.

سامانی وەستا بەکر ١١-١١-٢٠٢٠ سوید- ستۆکهۆڵم

کەژاوەی سووتاوی کەرکووک .. سەبریە نوری خەفاف (دایکی سەلاق)

شاری کەرکووکی نازدارم
بووکی ژاکاوی خەمبارم

****.

جوانی بەڕێزی شیرینی
خاوەنی تاجی زێڕینی

****.

دڵ بەخەم و چاو بە گریان
خەڵکانت نیانە ژیان

****.

تۆ یاری دەستی ناحەزی
خۆڕاگریت و نابەزی

****.

تۆ خاوەنی گەی گەشیت
تۆ سەرچاوەی زێی رەشیت

****

دوژمنان دەورەیان داوی
بە دەسەڵاتی داماوی

****

خاوەنی بە سەدان داستان
مەشخەڵەی هیوای کوردستان

****

نزرگەی رەز و دینداران
لانەی کوردانی ناوداران

****

کەرکووک ئەی خاوەن بەهەرەمەند
سەرچاوەی هیوای، دەوڵەمەند

****

گەلت هەژار و زۆر برسییە
ژیانیان پە لە مەترسییە

****

ناوت ئەبەین بە ترسەوە
کەست نایە بە پرسەوە

****

تاجی زیەت لە سەر دایە
کوا ـ کەی ـ چی بە تە رەوایە؟!

****

ژینی گەلت مەمەرە و مەژی
قەڵاچەیە و کەمەڵ کوژی

****

ئەی پایتەختەکەی کوردستان
ئەخوازین بەت ژین و ژیان

****

هەمیشە پەست و خامەشی
راهاتووی سزا بنەشی

٨/ مای/٢٠٠٦

پیرۆزترین پیشە پەروەردەی منداڵانە.. رۆزا شوان

(جۆن دیوی) دەڵێت:"منداڵ ئەو خەرە گەشەیە، کە هەموو دەزگا پەروەردەییەکان بە دەوریدا دەسووڕێنەوە"
(رووبارد کلینک) دەڵێت:"جوانترین دیمەن لەژێر ئاسماندا، دیمەنی منداڵێکە کە پێدەکەنێ"
(تۆڵستۆی) دەڵێت:"منداڵ لە هەموو سەردەمێکدا، هەمای بێتاوانی و پاکی و خێر و راستی و جوانییە"
(هۆمیرۆس) یش دەڵێت:"تاوەرەکان جوانی شارەکانن.. کەشتییەکان جوانی دەریاکانن.. منداڵانیش جوانی ماڵەکانن"

منداڵ بەردی بناغە و یەکەمین خشتە، لە بنیادنانی هەر کۆمەڵگایەک کە داهاتوویەکی گەشی هەبێت. منداڵ تۆوێکە، گەر بە شێوەیەکی دروست بڕوێنرێ و تەکەرەکەی بە جوانی خزمەتی بکات و بیپارێزێت. دەبێت بە دارێکی گەورە و بەری باش دەگرێت.
دەشێ ئامانجەکانی دایکان و باوکان لە پێگەیاندنی منداڵەکانیان جیاوازبن. رەنگە هەر دایک و باوکێک شێواز و رێبازی خۆیان لە پەروەردەکردنی منداڵەکانیان هەبێ، بەڵام بە شێوەیەکی گشتی، هەموو دایک و باوکێک حەزدەکەن، کە منداڵەکانیان زیرەکبن و لە چالاکییە جیاوازەکانی قوتابخانەکەیان بەشداری بکەن. گەورەبن و ببن بە کەسایەتی رێزلێگیراوی ناو کۆمەڵە و زۆر بە دڵسزییەوە خزمەتی گەل و نیشتمانەکەیان بکەن.
(ئەرستۆ) دەڵێت:" رەگی پەروەردە تاڵە.. بەڵام بەرەکەی شیرینە"
(ئەفلاتوون) یش دەڵێت:" هونەرێکی تر بوونی نییە، کە لە پەروەردە پیرۆزتر بێ"
(دانتۆن) دەڵێت:" لە دوای پارووی ژیان.. یەکەمین پێویستی گەلان پەروەردەیە"
کوردیش دەڵێت" منداڵ شیرینە.. بەڵام پەروەردە شیرینترە"
پەروەردەکردنی منداڵان بە پوختی و دروستی، قورسترین ئەرک و کارە لە هەموو جیهاندا، لە هەمان کاتیشدا پیرۆزترین ئەرک و کار و خزمەتە. بە رادەی گرنگیدان بە پەروەردەی منداڵان، دەتوانین پێشبینی چارەنووس و داهاتووی هەر گەل و وڵاتێک بکەین.

واتە ئەمەش و داهاتووی هەر گەلێک بە چۆنییەتی پەروەردەی منداڵەکانیانەوە بەستراوە. ئەمەش راستییەکە و بووە بە پێوەر بۆ گەلانی پێشکەوتوو و دواکەوتوو.
کورد وتەنیش:" چی بچێنین.. ئەوە دروێنە دەکەین".
پەروەردەکردنی منداڵان هونەر و زانستیە، پێویستی بە زانیاری و هۆشیاری و بە لێهاتوویی هەیە. پێویستە پەروەردەکاران، دایکان و باوکان و مامۆستاکان یا هەر پەروەردەکارێکی تر، شارەزایی لە قۆناغەکانی منداڵی و هەراشبوون و گەشەکردنی جەستەیی و دەروونی و زیری و جیاوازییەکانی نێوان منداڵان بن.
پەروەردەی منداڵان پێویستی بە ئارامی و هێمنی و خۆڕاگری و پشوودرێژی و دەمارخاوی و سنگ فراوانی هەیە. چونکە پەروەردەی منداڵان، کار و پرۆژەی چەند رۆژ و مانگ و ساڵێک نییە، بەڵکو لەدایکبوونەوە دەستپێدەکات تا پێگەیشتن درێژەی هەیە. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا پەروەردەی منداڵان کارێکی ئەستەم نییە. گەر بتوانن کەدی بنەما سەرەکییەکان و پرەنسیپەکان و رەهەندەکانی سەرکەوتن و شارەزایی پەروەردەی منداڵان بەدەستبهێنن.

بەڵام بە داخەوە، کە تا ئەمڕۆش بەشێکی زۆر لە دایکان و باوکانی ئەمڕۆمان، بەپێی میزاجی خۆیان لەگەڵ منداڵەکانیاندا رەفتار و هەڵسوکەوت دەکەن. هەروەکو چۆن پێنجا ساڵ بەر لە ئەمڕۆ دایکان و باوکانیان رەفتاریان لەگەڵدا کردوون. ئەوە نازانن کە نە منداڵانی ئەمڕۆ و نە پەروەردەی نوێ، وەکو منداڵان و پەروەردەی سەدەی رابردوو نین. زیرەکی و ئاست و خواست و ئارەزووەکانیشیان هەمان زیرەکی و ئاست و خواست و ئارەزوو نین. منداڵانی ئەمڕۆ زیرەکتر و هۆشیارتر و زۆرزانترن لە منداڵانی نەوەی پێشوویان. لە ئەمڕۆدا دایکان و باوکان پانتاییەکی زۆریان، لە توێژینەوە و لێکۆڵینەوە و لە زانیارییە کۆمەڵایەتییەکاندا گرتوونەتەوە. چونکە بە پلەی یەکەم گەشەکردن و پەروەردەکردنی منداڵان لە ئەستۆی دایکان و باوکان دایە.
(سیمۆنز) دەڵێت:"پەروەردەی منداڵ، بیست ساڵ بەر لەدایکبوونی دەست پێدەکات.. ئەوەیش بە پەروەردەکردنی دایک و باوک" مەبەستی سیمۆنز، پەروەردەکردن و شارەزاییە لە پەروەردەکردنی منداڵ، بەر لەوەی کە هاوسەرگیری بکەن و ببن بە دایک و باوک. پێویستە دایکان و باوکان بە منداڵی بە دروستی پەروەردە کرابن.. تا بەلەدبن و بزانن کە چۆن بە دروستی منداڵەکانیان پەروەردە و ئاراستە دەکەن.
ئەمانەی خوارەوە، هەندێ لە بنەما سەرەکییەکانی پەروەردەی دروست

و ئاراستەکردنی راستی منداڵانن، کە دایکان و باوکان و مامۆستاکان دەتوانن سوودیان لێوەربگرن:

١- پێویستە دایکان و باوکان و مامۆستاکان، ببن بە پێشەنگ و نموونە و سەرمەشق:

چونکە منداڵان چاولێکەر و لاساییکەرەوەن. چاو لە رەفتار و لە خووی ئەوان دەکەن.

(وین دایەر) دەڵێت:" منداڵەکانت دەڕواننە ئەو کارانەی لە ژیانتدا دەیانکەیت.. نەک ئەو قسانەی کە دەیانکەیت"

(یوسف جەبەرت) دەڵێت:"منداڵان زۆر پێویستیان بە چاولێکردنی کەسانی نموونەیی هەیە.. نەک بە رەخنەگرتن"

کوردیش دەڵێت:" گەورە ئاو دەڕێژێ و.. بچووک پێی تێدەخا"

واتە پێویستە، گەورەکان بە تایبەتیش دایک و باوک، ببن بە پێشەنگ و سەرمەشق بە منداڵەکانیان.

بە نموونە ئەم خەسڵەتە جوانانەتان پێشان بدەن، تا منداڵەکانتان لێتانەوە فێربن و چاوتان لێبکەن، وەکو: خۆشەویستی، کوردستان پەروەری، رێزگرتن، تەبایی، دڵسۆزی، سۆزداری، نەرم و نیانی، لێبووردەیی، راستگۆیی، هاوکاری، چاکەخوازی، سنگفراوانی، خوێندنەوە و پەرتووکدۆستی، پیاوەتی، ژینگەپارێزی،...هتد.

٢- زیادەڕۆیی لە خۆشەویستی و نازپێدان منداڵان لە رێ دەردەکەن و دەبن بە نەرگزی:

سۆز و خۆشەویستی و نازپێدان، زۆر پێویستن بۆ منداڵان. بەڵام گەر خۆشەویستی و نازپێدان لە رادەبەدەربن. زیان بە منداڵەکانتان دەگەیەنن، کە لای ئێوە نەبێ، لای کەسانی تر، هەست بەو رادە سۆز و خۆشەویستی و نازە ناکەن. بەرگەی رەخنە ناگرن. لەوانەشە کە ببن بە کەسایەتی نەرگزی. کەواتە مامناوەندبن لەم رووەوە.

٣- ریز لە منداڵەکانتان بگرن و بە هەندیان بزانن: منداڵان هەست بە گۆشەکردنی خۆیان دەکەن. لە دیدی ئەوەی دایک و باوکدا، شکۆ و کەسایەتی خۆیان بەدی دەکەن.

لە شێوازی دەنگ و لە روانین و لە زمانی جەستە و لە هەموو دەربڕینێکی ئەوەی دایک و باوک تێدەگەن. گەر ئەرێنیبن کاریان تێدەکەن و پێزانینیان بۆتان دەبێت.

٤- ستایش و هەڵنان و هاندان و پاداشتکردنی منداڵەکانتان: لە ئەنجامی هەر کارێکی ئەرێنیدا کە دەیکەن گەر کارێکی ساکار و بچووکیش بێت، لای ئەوان کارێکی گەورەیە.

ئافەرین و دەستخۆشیان لێبکەن، جاروبار بە دیارییەک پاداشتیان

بکەن. یا بە وشە و رستەی هاندەری وەکو: باشە، زۆر باشە، نایابە، جوانە، زۆر جوانە. هەر بژین، هیوادارم کە داهاتوویەکی گەش و باڵاتان ببێت. ببن بە زانای گەورەی گەلەکەمان. یا بە زەردەخەنەیەکی ناسک، یا بە چەپڵەلێدانێک، یا باوەش لێدانێك، …هتد.

منداڵەکانتان هەستی شانازی و ڕێز و پێزانینی کارەکانیان لایان دروست دەبێن. دەبنە هاندان بۆ گەشەکردن و داهێنان و درێژەدان، بە هەرە و بە توانا و ئارەزووەکانیان.

پەیوەندی و خۆشەویسی و ڕێزیش لە نێوان ئێوە منداڵەکانتان شیرینتر و بەهێزتر دەبن.

بە پێچەوانەش گەر پێزانیتان بە کارەکانیان نەبێ و بە هەند وەریان نەگرن. منداڵەکەتان ئەو هەستە لایان دروست دەبێت، کە پێگە و سەنگ و و ڕێزیان لاتان نییە.

٥ـ هەرگیز منداڵەکەتان لەگەڵ منداڵێکی لە خۆی زیرەکتر و باڵاتر بەراورد مەکەن. ئەمە هەستێکی گەورەیە، ئیرەیی و رق لێبوونەوە و ناحەزی لێدەکەوێتەوە.

٦ـ بە قسەی سووک و ناشیرین و نەشیاو و توانج هەستی منداڵەکانتان بریندار مەکەن:

دەڵێن:"زامی خەنجەر ساڕێژ دەبێت. بەڵام زامی قسەی ناخۆش هەرگیز ساڕێژ نابێت" قسەی ناخۆش، ئازار بە هەست و دەروونی منداڵەکانتان دەگەیەنێت، زیاتر لە ئازاری جەستەیی. هەرگیزیش ناو و ناتۆرەی ناشیرین لێیان مەنێن. گەر هەڵەیەکیشیان کرد، کە بە ئەنقەست نەبوو، لێیان تووڕە مەبن. تا وا هەست بکەن هەر خۆشیان دەوێن.

٧ـ لێدان و هەڕەشە و دڵڕەقی و تووڕەیی و توندوتیژی و مۆڕەلێکردن و سەرکوتکردن و دەمکوتکردن و چاو زەقکردنەوە و قژ و گوێ ڕاکێشان و تفلێکرن و چەمۆڵەلێنان، هەموو ئەمانە دەچنە بواری توندوتیژییەوە. کە پەروەردەی نوێ ڕەتیان دەکاتەوە. هەموو ئەو کارە نەرێنییانە، زیانی جەستەیی و دەروونی بە منداڵەکانتان دەگەیەنن، لە ماڵەدابن یا لە قوتابخانەدابن. بۆیە پێویستە منداڵەکانتان سەرکوێر نەکەن. لە هەموو هەڵەیەکیشدا، سەرزەنشت و لۆمەیان مەکەن و تەریقیان مەکەنەوە و ڕەخنەیان لێ مەگرن و سزایان مەدەن و قسەی ناشیرینیان پێ مەڵێن و مەیان شکێننەوە، بە تایبەتیش لە بەردەم هاوڕێکانیان دا.

ئەو منداڵانەی کە ڕووبەڕووی لێدان و توندوتیژی و کەم سۆزی ناخۆشەویستی و دڵڕەقی بوونەتەوە، باجی ئەم پەروەردە سەقەتە

دەدەنەوە.. کارتێکردێکی خراپیان تێکردوون، بوونەتە شەڕانگێز و مووبەکار و کۆمەڵگا و چەقاوەسوو و لەڕێیدەچوو. گەر دەتانەوێ منداڵەکانتان تووشی ئەم بەد ڕەفتارییانە نەبن. لیان مەدەن. دەتوانن ئەڵتەرناتیڤێکی ئەرێنی بۆ سزادان و راستکردنەوەی هەڵەکانیان بدۆزنەوە.

٨ـ یاسا و سنووردان و کۆنترۆڵکردنی منداڵەکانتان پێویستن. چونکە بێسەرە و بەرەیی زیان بەسەرجەم ئەندامانی خێزان دەگەیەنێت. شیرازەی خێزانی تێکدەچێت. لە هەر ماڵێکدا یاسا و ڕێسا و ڕێز و خۆشەویستیی دوولایی و تەبایی هەبن. شادی و کامەرانی و بەختەوەری لەو ماڵە دایە. مەبەستیش لە کۆنترۆڵکردن و سنوور دانان، سەرکوتکردنی ئازادی نییە، مەبەست ئەوەیە کە منداڵان ڕەفتار و ڕەوشتی ئەرێنی و گونجاو و دروست هەڵبژێرن و فێری ڕێزگرتن لە یاسا و بەهاکان ببن. تا کە گەورەش بوون ڕێز لە دەستوور و یاسا بگرن و بەرپرسیارێتی هەڵبگرن. پێویستە دایک و باوک هاوڕا و هاوهەڵوێست و هاوشێوازبن لە پەروەردەکردنی منداڵەکانیان. چونکە دوو شێوازی جیاوازی پەروەردەی منداڵ زیانی هەیە، بۆ نموونە: یەکێکیان نەرمەڵەو و ئەوی تریان توندڕەو، پەروەردەیەکی سەقەتیان لێدێتە ئاراوە.

٩ـ کاتێک بۆ بەسەربردن لەگەڵ منداڵەکانتاندا دیاری بکەن: راستە بەشێکی زۆر لە ئەوەی باوکان و دایکان سەرقاڵی کارکردنن. بەڵام نابێت ئەمە بکەن بە بیانوو و بە پاساو بۆ فەرامۆشکردنی منداڵەکانتان. هەر ئەوە پێویست و بەس نییە کە تەنیا بە سۆزداری لەگەڵ منداڵەکانتان دابن، بەڵکو بە جەستەییش لەگەڵیاندابن. پێویستە لایەنی کەمەوە هەفتەی ڕۆژێک یا ئێوارەیەک، بە گەردی لە شوێنێکدا پێکەوە نان بخۆن، یا پێکەوە بە پیاسەکردنێک، بە سەردانێک، بە پێشانگایەک، بە بینینی فیلمێک، بە سەیرکردنی شانۆیەک، بە سەیرانێک،...هتد. پێویستە لەم بارەیەوە منداڵەکانیشتان بەشێکبن لە هەڵبژاردن و بڕیاردان و لە پلاندان و بەرنامەدانان.

(جاکسۆن براون) دەڵێت:" کاتی گەمەکان و یاری لەگەڵ منداڵەکانتدا دوامەخە.. ئەو کاتانە چۆن بۆ تۆ گرنگن، ئەوهاش بۆ ئەوانیش گرنگن"

١٠ـ زۆر دایکان و باوکان ئەرکەکانی ماڵەوە، خۆیان بە منداڵەکانیان جێبەجێیان دەکەن.

ئەمە هەڵەیە. مەبەستی مامۆستاکان لەم ئەرکانەدا، ئەوەیە تا بزانن

قوتابییەکانیان فێری بابەتەکان بوونە یا نا. لێیان تێبگەن و یارمەتیان بدەن. خاڵی ئەرێنی و نەرێنیان بزانن.
١١ـ جەختکردن لەسەر ئەوەی کە منداڵەکانتان بە باشی لە قوتابخانەدا فێردەبن: فێربوون بەشێکی گرنگە لە پەروەردەی منداڵان، بەڵکو پەروەردە و فێرکردن دوانەن و تەواوکەری یەکترین. تەنانەت وەزارەتی فێرکردن ناوەکەشیان گۆڕی بۆ وەزارەتی پەروەردە. فێربوونێکی باش نەک تەنیا لە پێناوی فێربوونێکی ئاکادیمی، بەڵکو فێربوونیش لە چۆنییەتی ڕەفتارکردنیان لەگەڵ کەسوکار و کەسانی تر و ژینگەی دەور و بەریاندا. پەروەردەی باش ئەوە دەردەخات کە چۆن منداڵان بە شێوەیەکی دروست ڕەفتار لەگەڵ مامۆستاکانیاندا دەکەن و ڕێزیان لێدەگرن. بەم دڵنیایی و پەرۆشیشەوە دەچن بۆ قوتابخانە و بە باشیش ئەرکەکانیان جێبەجێ دەکەن.
١٢ـ ئازادی بە منداڵان و گەورەکان پێویستە و هیچ جێگرەوەیەکی تری نییە: ئازادی بە رادەی ئاو و نان و ژیان پێویستە. مرۆڤ بەبێ ئازادی ژیانی ناتەواوە. پێویستە هەر لە منداڵییەوە، منداڵان ئازادبن لە گوزارشتکردن لە راو و هزر و لە ناخی دەروونیان. ئەگەرچی لە هیچ شوێنێکی جیهاندا ئازادییەکی ڕەها نییە و سنووردارە. مرۆڤ تا ئەو سنوورە ئازادە، کە سنووری ئازادی کەسانی تر نەبەزێنێت. ئازادی بڕوا و متمانە بەخۆبوون بە منداڵان دەبەخشێت. هۆکارێکی سەرەکی داهێنان و پێشکەوتنە.
١٣ـ پەروەردەیەکی باشی منداڵان، لە زۆر شت دەیانپارێزێت: (ستاینبێرگ) مامۆستای دەروونناسی جیاواز لە زانکۆی (تمبل) لە ڤیلادلڤیا لە ئەمریکا، دەڵێت: "پەروەردەی باش، منداڵان لە تووشبوون بە دڵەڕاوکێ و خەمۆکی و ئارەزوونەبوونی خواردن و دژە ڕەفتار بە کۆمەڵ و ئاڵوودەبوون بە مەی و بە ماددە سڕکەرەکان دەیپارێزێ"
١٤ـ بە داخەوە تا ئەمڕۆش کۆمەڵێک لە دایکان و باوکانی کۆنەپەرست و پیاوسالاری و عەشایری بە ئەقڵییەتێکی کلاسیکی دواکەوتووەوە.. جیاوازی دەکەن و وەکو یەک لە کچ و کوڕ ناڕوانن. کوڕانیان لا لە پێشترە لە کچان. پاوەنی ئازادی کچەکانیان کردووە.
١٥ـ بە جوانی گوێ لە راز و نیازی منداڵەکانتان بگرن و قسەیان پێ مەبڕن. با بە ئەوپەڕی ئازادی و بەبێ ترس ئەوەی دیانەوێت دەری ببڕن و گوزارشتی لێبکەن.
دایکان و باوکان و مامۆستا دڵسۆزەکان. بە لەبەرچاوگرتنی ئەو پانزە خاڵەی سەرەوە و چەندین خاڵی تریش، ئەوە دەزانن، کە چ ئەرکێکی پیرۆز و هەستیار و چارەنووساز و داهاتوویەکی گەشتر لە

ئەستۆی ئەوە دایە، لە سایە و میانەی پەروەردەیەکی دروست و ئاراستەکردنێکی راستی جگەرگۆشەکانتان، کە هیوای داهاتووی کورد و کوردستانن.
(هێنری وارد بیتشەر) دەڵێت:" ئەمە هەرگیز لە واتای خۆشەویسی دایکان و باوکان بۆ منداڵەکانیان نازانین.. تا نەبین بە دایک و باوک".

رەزا شوان

نەرویج:۱۱/ نۆڤەمبەر/۲۰۲۰

پێنج کورتە شیعری ستیڤان شەمزینی

1

توانەوە

ئێوارەیەک مەستی عەشق ئەبم

دلبەرەکەم ئەگرمە ئامێز و

بۆ ناخی ماچی لێوەکانیدا رۆ ئەچم

بەیانییەک تەر عەشق ئەبم

دلبەرەکەم ئەگرمە باوەش و

جەستە سپییەکەی هەڵدەکرۆژم

نیوەڕۆیەک شەڵاڵی عەشق ئەبم و

ئاوێتەی دلبەرەکەم ئەبم

تەر رایدەموسێنم بەجەستەی سەمەوە

رۆژێک پڕ دەبم لە عەشق و

وەک گەڵای رووت لەگەڵ دلبەرەکەمدا

یەکتر ئەگرینە باوەش

2

ئەمەوێ

ئەمەوێ دڵۆپەکانی بارانت یەک یەک بۆ تەفسیر بکەم

بە مەرگی ناوادەی گەڵاکانی پایز ئاشنات بکەم

هاوار و ناڵەناڵی رەشەباکانت بۆ شی بکەمەوە
بێ ئۆقرەیی و سەرشێتی دەریاکانت بۆ حنجە بکەم
هەر دڵۆپە بارانێک قەترەیەک ئەشکی منە
لە چاوەڕوانی گەڕانەوەتا دادەبارێ
خەزانی هەر گەڵایەکی رەنگ زەردهەڵگەڕاو
بزەیەکی منە لە تاسەی بێ ت□یدا دەوەرێ
لەرینەوەی ژێی تووڕەی هەر رەشەبایەک
نرکە نرکی دڵمە شینی دووریت ئەگێڕێ
شەپۆلی یاخی هەر دەریایەک
هەڵچوونی رۆحمە بۆ نیگایەکت شاڵاو دەهێنێ

3

بەختگرەوە
هەر ئەو ساتەی بەختگرەوەکە
دڵی بلووری منی لە مرواری رۆحتا بەدی کرد
لە تەوێڵی منا رەنگی فریشتەیی تۆی دۆزییەوە
تەڵیسمی خەونەکانمی ورد ورد شی کردەوە
مزگێنی هەڵاتنی خۆری ل□ نێو شەوەزەنگی دڵما پێدام
لە نیشتنەوەی کۆترە سرکەکە لە سەرشانم بێداری کردمەوە
هەر ئەو ساتەی بەختگرەوەکە
راماڵینی منی وەک بەردێکی کەنار رووبار لێکدایەوە
هێرۆگلیفیای ئاورنگی سەر پەلکە گیای بۆ خوێندمەوە
گزنک و کازیوەی هەموو رۆژەکانمی تەفسیر کرد
لەو ساتەوە بێ پشوودان لە سەفەردام و
بەڕێوەم بەرەو دوورگەی ئەوینی تۆ

4

ئەمەوێ لەگەڵ تۆ بم
لەگەڵ تۆ
شار بە موزیکی ئەوین خەبەر بکەینەوە
ئاسمان بە پەلکەزێڕینەی ئەشق رەنگ بکەین
شەوەکان بسپێرین بە تریفەی مانگ و
رۆژەکانیش بە ئەمانەت بدەینە دەست ئەستێرەناسێک
باخچەکان تەژی بکەین لە لاولاوی باڵامان
ئەستێرەکان بکەین بە شایەت بەسەر یەکەوە
دەریاکان بە سەوڵی خۆشەویستی ببڕین و
لە ئامێزی یەکتردا تەرمی خۆمان بنێژین

دەستگرتن

دەستم بگرە بەرەو مەملەکەتی جەستەت
دەستم بگرە بۆ سەرچاوەکانی چێژ
دەستم بگرە بەرەو کانگای ماچ
دەستم بگرە بۆ دنیای □امووسان
دەستم بگرە بەرەو چرکەکانی ئاوێتەبوون
دەستم بگرە بۆ قووڵاییەکانی دڵت
دەستم بگرە بەرەو مەرگی پێکەوەیی
دەستم بگرە توند توند دەستم بگرە
تەنها بۆ دا بڕان دەستم مەگرە